

The opinion that "innovative activity" in relation to the development of modern education can be considered as a purposeful transformation of the content of education and the organizational and technological foundations of the educational process, aimed at improving the quality of educational services, the competitiveness of educational institutions and their graduates, ensuring comprehensive personal and professional development of students, has been updated.. Innovations in the Ukrainian education system have a natural character; their content, forms and methods of implementation depend both on global problems of human development and on socio-economic, legal and political processes of reforming society.

The information and educational environment is defined as an open pedagogical system that is constantly developing and is formed with the help of the efforts of the participants of the educational process on the basis of informational educational resources, modern information and telecommunication means and pedagogical technologies, various Internet communication platforms (portals, forums, social networks of various Such a system is intended for the fulfillment of a social order and the formation of a creative personality that has a stable cognitive interest and is aimed at the continuity of the further process of education and self-education.

Key words: modernization of education, informatization, innovations, educational technologies, informational educational environment.

УДК 336:378

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.88.10>

Власова І. В.

ФІНАНСУВАННЯ ЗАЛУЧЕННЯ УНІВЕРСИТЕТІВ ДО СПІВПРАЦІ З ГРОМАДОЮ: ДОСВІД ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

Проаналізовано ключові документи щодо законодавчого забезпечення у сфері вищої освіти Великої Британії на національному рівні. Зокрема, Higher Education and Research Act 2017 (Закон «Про вищу освіту і дослідження» 2017 р.).

З'ясовано складові та умови фінансової підтримки зареєстрованих закладів вищої освіти у Великій Британії. Відповідно до Закону «Про вищу освіту і дослідження» 2017 р. до умов фінансової підтримки відносять: «дозволити OfS вимагати відшкодування (повністю або частково) сум, сплачених OfS, якщо не виконується будь-яка з умов, за якими виплачувались такі суми; вимагати виплати відсотків за будь-який період, упродовж якого сума, що належить OfS у відповідності до будь-якої із умов, залишається невиплаченою; вимагати від особи, якій виплачено грошові суми, надати OfS будь-яку інформацію з метою виконання його функцій».

Визначено джерела державного фінансування вищої освіти. До них відносять: гранти закладам вищої освіти за рахунок: студентських внесків (tuition fee), тобто оплати навчання; кредитів на утримання (maintenance loans); грантів на підтримку студентів (maintenance grants); гранти для закладів вищої освіти та стипендії для студентів від інших державних органів, таких як UK Research and Innovation (Рада з досліджень та інновацій) і Department of Health and Social Care (Департамент охорони здоров'я і соціального забезпечення).

Ідентифіковано механізми фінансування та моніторингу залучення університетів до співпраці з промисловістю й громадою / спільнотою, що містять наступні складові: фінансування діяльності закладів вищої освіти з обміну знаннями з метою забезпечення подальшого зростання економічної і соціальної вигоди через Higher Education Innovation Fund for England; система моніторингу, що охоплює широкий спектр діяльності закладів вищої освіти; партнерство із залучення студентів для координування обміну знаннями на національному рівні у залученні студентів; фінансування підтримки інноваційного розвитку та посилення співробітництва через залучення до досліджень та інновацій у регіоні, що здійснюється через The Strength in Places Fund.

Ключові слова: гранти на підтримку студентів; гранти; джерела державного фінансування вищої освіти; залучення університетів до співпраці з промисловістю й громадою / спільнотою; кредити на утримання; позики; студентські внески (оплата навчання); фінансова підтримка зареєстрованих закладів / провайдерів вищої освіти; фонд із вищої освіти та інновацій.

Звернення до досвіду Великої Британії у сфері фінансування вищої освіти, фінансової автономії університетів та залучення їх до співпраці з громадою пояснюється наступними чинниками.

По-перше, у 2017 році у Великій Британії був прийнятий новий закон «Higher Education and Research Act 2017» [6] (Закон «Про вищу освіту і дослідження» 2017 р.), який спричинив низку змін. Зокрема, було визначено категорії (статуси) закладів вищої освіти, що передбачають можливість отримання / неотримання закладами урядового фінансування, а також встановлювати розмір оплати навчання студентів на базовому або вищому рівні.

По-друге, унаслідок прийняття Закону було знято обмеження урядового контролю кількості студентів у закладах вищої освіти. Однак залишилась вимога щодо підтримки університетського статусу закладу вищої освіти забезпечити закладами не менше 55% студентів очної форми навчання. Наслідком таких змін стало зростання рівня фінансової автономії закладів вищої освіти та розвиток конкуренції.

По-третє, значною є частка витрат на вищу освіту, що складає майже 2% ВВП (із державних джерел – 0,7% ВВП, із приватних джерел – 1,3% ВВП) та перевищує середнє значення по країнам OECD (1,54% ВВП) та ЄС (1,35% ВВП) [8, с. 278].

Мета статті – з'ясувати механізми фінансування залучення університетів до співпраці з громадою на національному рівні у Великій Британії.

У Великій Британії одним з ключових документів щодо законодавчого забезпечення у сфері вищої освіти на національному рівні є Higher Education and Research Act 2017 [6] (Закон «Про вищу освіту і дослідження» 2017 р.). Цей Закон надає повноваження Minister of State for Universities, Science, Research and Innovation виділяти фінансові ресурси у вигляді грантів на Office for Students, а також встановлювати терміни та умови розподілу таких грантів Office for Students серед університетів.

Зокрема, розділ 39 Закону під назвою «Financial support for registered higher education providers» [6] (Фінансова підтримка зареєстрованих закладів / провайдерів вищої освіти), присвячений питанню фінансування та містить наступні положення [6, с. 25]:

«1. OfS може надавати гранти, позики або інші платежі керівному органу відповідного закладу (провайдеру) вищої освіти стосовно витрат, понесених або які будуть понесені закладом (провайдером) вищої освіти або відповідною пов'язаною установою з метою: надання закладом (провайдером) послуг освіти та здійснення іншої діяльності, яку його керівний орган вважає необхідною або бажаною з освітньою метою.

2. OfS може надавати субсидії, позики чи інші платежі будь-якій особі для покриття витрат, понесених або які будуть понесені особою при наданні освітніх послуг відповідними закладами (провайдерами) вищої освіти, які отримують фінансову підтримку відповідно до підпункту 1».

Розділ 41 цього Закону містить інформацію щодо умов фінансової підтримки [6, с. 26]:

– «дозволити OfS вимагати відшкодування (повністю або частково) сум, сплачених OfS, якщо не виконується будь-яка з умов, за якими виплачувались такі суми;

– вимагати виплати відсотків за будь-який період, упродовж якого сума, що належить OfS у відповідності до будь-якої із умов, залишається невиплаченою;

– вимагати від особи, якій виплачено грошові суми, надати OfS будь-яку інформацією з метою виконання його функцій».

Згідно з документом «Guide to funding 2018-19 How the Office for Students allocates money to higher education providers» (Посібник з фінансування 2018-19 рр. Способи розподілу коштів Управлінням у справах студентів (OfS) на заклади вищої освіти) [9], джерелами державного фінансування вищої освіти є наступні:

– гранти закладам вищої освіти, що надає Office for Students за рахунок: студентських внесків (tuition fee), тобто оплати навчання; кредитів на утримання (maintenance loans); грантів на підтримку студентів (maintenance grants), що надаються Урядом через державну організацію Student Loans Company, SLC [14] (Компанія із надання кредитів студентам);

– гранти для закладів вищої освіти та стипендії для студентів від інших державних органів, таких як UK Research and Innovation [15] (Рада з досліджень та інновацій) і Department of Health and Social Care [3] (Департамент охорони здоров'я і соціального забезпечення).

У Великій Британії Office for Students, OfS [10] (Управління в справах студентів) та UK Research and Innovation [15] (Рада з досліджень та інновацій) використовують такі механізми фінансування та моніторингу «industry and community engagement» (залучення університетів до співпраці з промисловістю й громадою / спільнотою) [4, с. 161]:

– Фінансування діяльності закладів вищої освіти з обміну знаннями з метою забезпечення подальшого зростання економічної і соціальної вигоди через Higher Education Innovation Fund for England, HEIF [20] (Фонд із вищої освіти та інновацій в Англії). Фонд «є механізмом фінансування, який підтримує співпрацю університетів і громади в Англії. Фінансування Higher Education Innovation Fund складає невелику складову частину бюджетів університетів, але це суттєво впливає на діяльність університетів» [4, с. 161]. Асигнування виділяється з Higher Education Innovation Fund за результатами діяльності закладів на основі даних «Higher Education and Business and the Community Interaction Survey» (HEBCIS0) [19], (Опитування щодо взаємодії вищої освіти, бізнесу та громади / спільноти) і підкріплюється інституційними стратегіями.

У «Higher Education and Research Act 2017» наведено визначення «knowledge exchange» (діяльності з обміну знань). «Стосовно науки, технології, гуманітарних наук або нових ідей, означає процес або іншу діяльність, за допомогою якої відбувається обмін знаннями, де

(а) знання знаходяться в науці, техніці, гуманітарних науках або нових ідей або пов'язані з ними; (

б) обмін сприяє або може сприяти (прямо чи опосередковано) економічній чи соціальній вигоді у Великій Британії чи в іншому місці» [6].

HEIF може використовуватися лише для фінансування діяльності з обміну знаннями, яка включає дослідження та викладання / обмін знаннями на рівні студентів. Діяльність, що не підпадає під визначення обміну знаннями наведеному вище, не підлягає фінансуванню та містить [17, с. 19]:

– «Дослідження, які не передбачають залучення зовнішнього партнера, наприклад, спільне дослідження лише з іншим провайдером вищої освіти.

– Викладання без участі зовнішнього партнера, наприклад, розроблення міждисциплінарного курсу.

- Капітальні витрати, такі як будівництво або ремонт.
- Адміністрування досліджень, наприклад, підготовка заяв про вплив Research excellent framework.
- Інформаційні програми, які в основному спрямовані на залучення студентів або розширення їх участі».

У документі «Research England: how we fund higher education providers. Supporting healthy and dynamic research and knowledge exchange in HEPs» (Дослідження Англії: як ми фінансуємо провайдерів вищої освіти. Підтримка здорових і динамічних досліджень і обміну знань у провайдерах вищої освіти) розкрито особливості та параметри формули HEIF, які наведено у такому форматі [16, с. 21]:

«Мета – підтримка діяльності з обміну знаннями, що має економічний чи суспільний вплив.

Підзвітність – щорічний моніторинг витрат і прогресу.

Дані, які використовуються для розрахунку асигнувань містять інформацію щодо дослідницьких контрактів, обладнання, доходів від інтелектуальної власності та трансферу технологій та ін.: HE-BCI Contract Research, HE-BCI Consultancy, HE-BCI Equipment and facilities, HE-BCI Regeneration, HE-BCI Intellectual property income, HESA Finance Record Non-credit-bearing course income, Innovate UK Knowledge Transfer Partnerships income.

Період і зважування – перерахунок асигнувань здійснюється щорічно з використанням даних за три останні роки, зважених на коефіцієнти 2:3:5.

Порогове значення (мінімальний розмір) – провайдери вищої освіти, обсяг асигнувань для яких розрахований за формулою, дорівнює або нижче порогового значення, не отримують асигнувань.

Ліміт (максимальний розмір) – обмеження максимального обсягу асигнувань для провайдерів вищої освіти».

– «Higher Education and Business and the Community Interaction Survey» [19], (HEBCIS) є «системою моніторингу й охоплює цілий спектр діяльності закладів вищої освіти (до прикладу, комерціалізацію нових знань, надання професійної підготовки, консультацій, послуг та ін.» [4, с. 161].

– «Student Engagement Partnership» [13] (Партнерство із залучення студентів) координує обмін знаннями на національному рівні у залученні студентів. Таке стратегічне партнерство у сфері вищої освіти Англії об'єднує представників закладів вищої освіти, профспілок студентів і галузевих органів, у тому числі: Quality Assurance Agency for Higher Education, QAA [12] (Агентство із забезпечення якості вищої освіти); Advance HE [1]; GuildHE [5]; Association of Colleges, AoC [2] (Асоціація коледжів); Office of the Independent Adjudicator for Higher Education, OIA [11] (Управління незалежного судді з питань вищої освіти); та Jisc [7] для вирішення спільних проблем у залученні студентів на національному рівні [13].

– Фінансування підтримки інноваційного розвитку та посилення співробітництва через залучення до досліджень та інновацій у регіоні, що здійснюється через The Strength in Places Fund [18]. The Strength in Places Fund управляється UK Research and Innovation [15] (Рада з досліджень та інновацій). The Strength in Places Fund надає інвестиції місцевим консорціумам (до яких входять дослідницькі та бізнесові організації) для спільної роботи над інноваційними проєктами з метою усунення регіональних диспропорцій через покращення місцевої економіки в конкретних галузях.

За результатами первинного оцінювання відібраним консорціумам фонд надає seed (посівне) фінансування для розроблення та подання ними заявки на повне фінансування проєктів. Під час відбору проєктів враховується потенціал їх впливу на місцеву економіку.

The Strength in Places Fund здійснює інвестування поетапно. За результатами першого й другого етапів відібрані проєкти отримують посівне та повне фінансування відповідно.

За висновками експертів, «Цей фонд повинен стати каталізатором для внеску університетів у розвиток громади, підтримуючи працевлаштування випускників, а також залучення до досліджень і здійснення інновацій» [21, с. 12].

Висновки із цього дослідження і подальші перспективи в цьому напрямку. На національному рівні у Великій Британії створено систему моніторингу діяльності закладів вищої освіти.

До джерел державного фінансування вищої освіти віднесено наступні: гранти закладам вищої освіти від Office for Students за рахунок оплати навчання (tuition fee); кредитів на утримання (maintenance loans); грантів на підтримку студентів (maintenance grants), що надаються Урядом через державну організацію Student Loans Company, SLC (Компанія із надання кредитів студентам); гранти для закладів вищої освіти та стипендії для студентів від інших державних органів, таких як UK Research and Innovation (Рада з досліджень та інновацій) і Department of Health and Social Care (Департамент охорони здоров'я і соціального забезпечення).

Фінансування закладів вищої освіти здійснюється фондами спеціального призначення, до прикладу: фінансування реалізації інституційної стратегії закладами; діяльності з обміну знаннями, досліджень та інновацій у регіоні; доступу / підготовки малозабезпечених осіб у сфері вищої освіти з регіонів та ін.

До механізмів фінансування та моніторингу «industry and community engagement» (залучення університетів до співпраці з промисловістю й громадою / спільнотою) відносять наступні: фінансування діяльності закладів вищої освіти з обміну знаннями, комплексну систему моніторингу «Higher Education and Business and the Community Interaction Survey», Партнерство із залучення студентів «Student Engagement Partnership», фінансування підтримки інноваційного розвитку та посилення співробітництва у регіоні.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у аналізі фінансових аспектів реалізації соціальної місії університетів на інституційному рівні.

Використана література:

1. Advance HE. URL: <https://www.advance-he.ac.uk/>.
2. Association of Colleges. URL: <https://www.aoc.co.uk/>.
3. Department of Health and Social Care. URL: <https://www.gov.uk/government/organisations/department-of-health-and-social-care>.
4. Global University Network for Innovation (GUNi) (2017). Higher Education in the World 6. Towards a Socially Responsible University: Balancing the Global with the Local. URL: <http://www.guninetwork.org/report/higher-education-world-6>.
5. GuildHE. URL: <https://guildhe.ac.uk/>.
6. Higher Education and Research Act (2017). URL: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2017/29/contents/enacted>.
7. Jisc. URL: <https://www.jisc.ac.uk/>.
8. OECD (2019). Education at a Glance 2019: OECD Indicators Figure C2.1. Total expenditure on educational institutions as a percentage of GDP (2016). URL: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/f8d7880d-en.pdf?expires=1576257791&id=id&accname=guest&checksum=02F685E0E12819EE7EA7E2E505BF09F0>.
9. Office for Students (2018). Guide to funding 2018-19 How the Office for Students allocates money to higher education providers. URL: https://www.officeforstudents.org.uk/media/42d81daf-5c1d-49f6-961b-8b4ab1f27edc/ofs2018__21.pdf.
10. Office for Students. URL: <https://www.officeforstudents.org.uk/>.
11. Office of the Independent Adjudicator for Higher Education. URL: <https://www.oiahe.org.uk/>.
12. Quality Assurance Agency for Higher Education. URL: <https://www.qaa.ac.uk/>.
13. Student Engagement Partnership. URL: <https://tsep.org.uk/>.
14. Student Loans Company. URL: <https://www.gov.uk/government/organisations/student-loans-company>.
15. UK Research and Innovation. URL: <https://www.ukri.org/>.
16. UKRI (2020). Research England: how we fund higher education providers. Supporting healthy and dynamic research and knowledge exchange in HEPs. URL: <https://www.ukri.org/wp-content/uploads/2021/08/RE-06082021-RE-How-we-fund-HEPs-FINAL.pdf>.
17. UKRI (2022). Review of knowledge exchange funding. Stakeholder engagement and evidence. Approach to engaging and gathering evidence from higher education providers and other knowledge exchange stakeholders. URL: <https://www.ukri.org/wp-content/uploads/2022/04/RE-040422-KERreviewStakeholdersEngagementAndEvidence.pdf>.
18. UKRI. The Strength in Places Fund. URL: <https://www.ukri.org/our-work/our-main-funds/strength-in-places-fund>.
19. UKRI. URL: <https://re.ukri.org/knowledge-exchange/the-he-bci-survey/>.
20. UKRI. URL: <https://re.ukri.org/knowledge-exchange/the-higher-education-innovation-fund-heif>.
21. UPP Foundation Civic University Commission (2019). Truly Civic: Strengthening the connection between universities and their places. URL: <https://upp-foundation.org/wp-content/uploads/2019/02/Civic-University-Commission-Final-Report.pdf>.

References:

1. Advance HE. URL: <https://www.advance-he.ac.uk/>.
2. Association of Colleges. URL: <https://www.aoc.co.uk/>.
3. Department of Health and Social Care. URL: <https://www.gov.uk/government/organisations/department-of-health-and-social-care>.
4. Global University Network for Innovation (GUNi) (2017). Higher Education in the World 6. Towards a Socially Responsible University: Balancing the Global with the Local. URL: <http://www.guninetwork.org/report/higher-education-world-6>.
5. GuildHE. URL: <https://guildhe.ac.uk/>.
6. Higher Education and Research Act (2017). URL: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2017/29/contents/enacted>.
7. Jisc. URL: <https://www.jisc.ac.uk/>.
8. OECD (2019). Education at a Glance 2019: OECD Indicators Figure C2.1. Total expenditure on educational institutions as a percentage of GDP (2016). URL: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/f8d7880d-en.pdf?expires=1576257791&id=id&accname=guest&checksum=02F685E0E12819EE7EA7E2E505BF09F0>.
9. Office for Students (2018). Guide to funding 2018-19 How the Office for Students allocates money to higher education providers. URL: https://www.officeforstudents.org.uk/media/42d81daf-5c1d-49f6-961b-8b4ab1f27edc/ofs2018__21.pdf.
10. Office for Students. URL: <https://www.officeforstudents.org.uk/>.
11. Office of the Independent Adjudicator for Higher Education. URL: <https://www.oiahe.org.uk/>.
12. Quality Assurance Agency for Higher Education. URL: <https://www.qaa.ac.uk/>.
13. Student Engagement Partnership. URL: <https://tsep.org.uk/>.
14. Student Loans Company. URL: <https://www.gov.uk/government/organisations/student-loans-company>.
15. UK Research and Innovation. URL: <https://www.ukri.org/>.
16. UKRI (2020). Research England: how we fund higher education providers. Supporting healthy and dynamic research and knowledge exchange in HEPs. URL: <https://www.ukri.org/wp-content/uploads/2021/08/RE-06082021-RE-How-we-fund-HEPs-FINAL.pdf>.
17. UKRI (2022). Review of knowledge exchange funding. Stakeholder engagement and evidence. Approach to engaging and gathering evidence from higher education providers and other knowledge exchange stakeholders. URL: <https://www.ukri.org/wp-content/uploads/2022/04/RE-040422-KERreviewStakeholdersEngagementAndEvidence.pdf>.
18. UKRI. The Strength in Places Fund. URL: <https://www.ukri.org/our-work/our-main-funds/strength-in-places-fund>.
19. UKRI. URL: <https://re.ukri.org/knowledge-exchange/the-he-bci-survey/>.
20. UKRI. URL: <https://re.ukri.org/knowledge-exchange/the-higher-education-innovation-fund-heif>.
21. UPP Foundation Civic University Commission (2019). Truly Civic: Strengthening the connection between universities and their places. URL: <https://upp-foundation.org/wp-content/uploads/2019/02/Civic-University-Commission-Final-Report.pdf>.

Vlasova I. Funding for university industry and community engagement: experience of Great Britain

The key documents regarding the legislative support of higher education of Great Britain at the national level are analyzed. In particular, the Higher Education and Research Act 2017.

The components and conditions of financial support for registered higher education institutions in Great Britain are clarified. According to the Higher Education and Research Act 2017 the conditions of financial support include: enable the OfS to require the repayment, in whole or in part, of sums paid by the OfS if any of the terms and conditions subject to which the sums were paid is not complied with; require the payment of interest in respect of any period during which a sum due to the OfS in accordance with any of the terms and conditions remains unpaid, and require a person to whom sums are paid by the OfS to provide the OfS with any information it requests for the purpose of the exercise of any of its functions”.

Sources of state higher education funding are identified. These include: grants to higher education institutions at the expense of: student's tuition fee; maintenance loans; maintenance grants; grants for higher education institutions and scholarships for students from other government bodies such as UK Research and Innovation and the Department of Health and Social Care.

Funding and monitoring mechanisms for universities' industry and community engagement have been identified. These mechanisms contain the following components are: higher education institutions' knowledge exchange funding in order to ensure further growth of economic and social benefits via the Higher Education Innovation Fund for England; the monitoring system covering wide spectrum of activities of higher education institutions; student engagement partnership to coordinate knowledge exchange in student engagement at the national level; funding to support innovative development and strengthen cooperation via involvement in research and innovation in a region, carried out through The Strength in Places Fund.

Key words: financial support for registered higher education providers; grants; Higher Education Innovation Fund; industry and community engagement; loans; maintenance grants; maintenance loans; sources of higher education state funding; tuition fee.

УДК 378.091.212:364-322

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.88.11>

Гевчук Н. С., Жиляк Н. В.

ПРОГРАМА РОЗВИТКУ ГОТОВНОСТІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ СОЦІОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ДО ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Проаналізовано, що інноваційною формою організації студентського життя у закладі вищої освіти та підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності є волонтерська діяльність. Обґрунтовано, що волонтером може бути людина, яка добровільно, не переслідуючи корисливих цілей, займається діяльністю на благо суспільства, не отримуючи за це жодної грошової винагороди. Зазначено, що волонтерська діяльність – це робота спрямована на добровільне надання допомоги тим, хто її потребує. Волонтерська діяльність є соціально-педагогічним явищем, оскільки її розглядають як систему взаємовідносин між людьми, добровільне надання соціальної педагогічної та психологічної допомоги постраждалим верствам населення України. Визначено, що діапазон особистісних якостей студента дуже великий і широкий: у кожного свій характер, індивідуальні психологічні особливості, власний життєвий досвід, який збагачується під час навчальної діяльності в закладі вищої освіти. Доведено, що залучення студента до волонтерської діяльності допомагає удосконалити себе, знайти своє професійне призначення. Основним рушійним мотивом участі майбутніх фахівців у волонтерській діяльності є реалізація особистих професійних амбіцій та можливостей студента. Розроблено програму розвитку готовності іноземних студентів соціономічних спеціальностей до волонтерської діяльності в Україні.

В Україні студентські волонтерські групи функціонують майже при кожному вищому закладі освіти, центрах соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, численних громадських організаціях, здійснюючи переважно соціально-педагогічну роботу у профілактичному, просвітницькому, реабілітаційному, рекреаційному, інформаційному, охоронно-захисному та соціально-побутовому напрямках. Студенти навчальних закладів різного типу здійснюють волонтерську роботу під час проходження практики. Після її закінчення багато з них залишається працювати волонтерами в організації, яка за профілем близька до їхньої майбутньої професійної діяльності. Під час волонтерської діяльності майбутні фахівці розвивають професійно-особистісні риси такі як: емпатія, толерантність, терплячість, педагогічний оптимізм, альтруїзм, емоційну відкритість. Залучення студентів до проектування своєї освіти може, з одного боку, зміцнювати професійну мотивацію, а з іншого – бути зразком для побудови життєвої і професійної стратегії. Саме тому залучення студентів до волонтерства є однією із важливих умов розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців.

Ключові слова: волонтер, волонтерська діяльність, готовність до волонтерської діяльності, залучення іноземних студентів, програма для студентів, соціономічні спеціальності.

Населення України гостро потребує волонтерської діяльності серед молоді у різних сферах суспільного життя, зокрема, у галузі освіти. Сприяють активізації допомоги на добровільних засадах заготрення актуальних соціальних проблем та відсутність досконалої системи надання необхідних послуг